

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

20 жовтня 2015 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Прокопенка О.Б.,
суддів: Гриціва М.І., Кривенди О.В., Кривенка В.В.,
Маринченка В.Л., Панталієнка П.В., Самсіна І.Л.,
Терлецького О.О., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом управління Пенсійного фонду України в м. Чернігові (далі – управління ПФУ, ПФУ відповідно) до Головного управління юстиції у Чернігівській області (далі – ГУ юстиції) про визнання неправомірними дій та скасування постанови,

встановила:

У вересні 2014 року управління ПФУ звернулося до суду з позовом до ГУ юстиції, в якому просило визнати неправомірними дії старшого державного виконавця відділу примусового виконання рішень управління державної виконавчої служби ГУ юстиції Курильця В.І. (далі – Держвиконавець) щодо винесення постанови про накладення штрафу від 2 вересня 2014 року ВП № 39201880 та скасувати вказану постанову.

На обґрунтування позову зазначило, що при винесенні вищевказаної постанови Держвиконавець не з'ясував усіх обставин справи та безпідставно застосував штраф. Нарахована сума була включена у додаткові списки на виплату у січні 2012 року, але на час звернення із позовом залишалася несплаченою до отримання необхідного фінансування з Державного бюджету України.

Суди встановили, що згідно з виконавчим листом Деснянського районного

суду міста Чернігова від 25 жовтня 2011 року в справі № 2а-3413/09 управління ПФУ було зобов'язано здійснити Гасанову Ісі Теймуру-огли з 1 серпня 2008 року перерахунок та виплату державної та додаткової пенсій за шкоду, заподіяну здоров'ю, відповідно до статей 50, 54 Закону України від 28 лютого 1991 року № 796-ХІІ «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796-ХІІ) із розрахунку вісім мінімальних пенсій з віком та 75 % мінімальної пенсії за віком відповідно, що обраховується з розміру прожиткового мінімуму, встановленого законом для осіб, які втратили працездатність.

На підставі виконавчого листа та заяви стягувача, керуючись статтями 17, 19, 20, 25 Закону України від 21 квітня 1999 року № 606-ХІV «Про виконавче провадження», Держвиконавець 31 липня 2013 року виніс постанову про відкриття виконавчого провадження, якою позивачу встановив строк до 7 серпня 2013 року для добровільного виконання рішення суду.

2 вересня 2014 року Держвиконавець виніс постанову про накладення на управління ПФУ штрафу в сумі 1360 грн за невиконання рішення суду без поважних причин.

Чернігівський окружний адміністративний суд постановою від 18 вересня 2014 року, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 21 жовтня 2014 року, у задоволенні позову відмовив.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 10 листопада 2014 року відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою управління ПФУ на попередні рішення судів.

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС), управління ПФУ просить скасувати ухвалу суду касаційної інстанції та ухвалити нове рішення, яке має містити висновок про правильне застосування норм матеріального права щодо спірних відносин та обґрунтування помилковості висновків суду касаційної інстанції з цього питання.

На обґрунтування заяви додано копію постанови Вищого адміністративного суду України від 4 червня 2015 року (справа № К/800/66868/14), яка, на думку заявника, підтверджує неоднакове застосування касаційним судом одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, а саме статей 75, 89 Закону № 606-ХІV. Також заявник додав постанову Верховного Суду України від 24 березня 2015 року (справа № 21-66а15).

Перевіривши наведені у заяві доводи, колегія суддів вважає, що заява управління ПФУ підлягає задоволенню з таких підстав.

У наданій для порівняння постанові від 4 червня 2015 року Вищий адміністративний суд України виходив із того, що невиконання судового рішення органом ПФУ в частині виплати грошових коштів за відсутності відповідного фінансового забезпечення та фактичної відсутності коштів не може вважатися невиконанням судового рішення без поважних причин. Накладення штрафу у такому випадку жодним чином не захищає право особи на отримання бюджетних

коштів.

Натомість у справі, що розглядається, суд касаційної інстанції погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що суб'єкт владних повноважень не може посилається на відсутність коштів як на причину невиконання своїх зобов'язань.

Аналіз наведених рішень суду касаційної інстанції дає підстави вважати, що цей суд неоднаково застосував положення Закону № 606-XIV.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні касаційним судом норм матеріального права у подібних правовідносинах, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Згідно із частинами першою та другою статті 75 Закону № 606-XIV після відкриття виконавчого провадження за виконавчим документом, що зобов'язує боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, державний виконавець перевіряє виконання рішення не пізніше ніж на наступний день після закінчення строку, встановленого частиною другою статті 25 цього Закону для самостійного виконання рішення. Якщо рішення підлягає негайному виконанню, його виконання перевіряється не пізніше наступного робочого дня після відкриття виконавчого провадження. У разі невиконання зазначених вимог без поважних причин державний виконавець накладає на боржника штраф відповідно до статті 89 цього Закону і не пізніше п'яти робочих днів з дня його накладення повторно перевіряє стан виконання рішення.

Згідно із частиною першою статті 89 Закону № 606-XIV у разі невиконання без поважних причин у встановлений державним виконавцем строк рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії, та рішення про поновлення на роботі державний виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника – фізичну особу – від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на посадових осіб – від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на боржника – юридичну особу – від сорока до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та встановлює новий строк виконання.

Управління ПФУ в адміністративному позові зазначило, що на виконання постанови Держвиконавця про відкриття виконавчого провадження воно частково виконало рішення суду, провівши перерахунок державної (основної) і додаткової пенсій Гасанову Ісі Теймуру-огли та включила його у додаткові списки на виплату у січні 2012 року, але виплату коштів не здійснило, посилаючись на відсутність фінансування з Державного бюджету України.

Згідно з пунктом 1.1 розділу I Положення про управління Пенсійного фонду України в районах, містах, районах у містах, а також у містах та районах, затвердженого постановою правління ПФУ від 30 квітня 2002 року № 8-2 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 21 травня 2002 року за № 442/6730; чинного на час виникнення спірних відносин; далі – Положення), управління ПФУ у районах, містах, районах у містах, а також у містах та районах (далі –

Управління) є органами ПФУ, підпорядкованими відповідно головним управлінням ПФУ в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, що разом з цими управліннями утворюють систему територіальних органів ПФУ.

Відповідно до підпункту 4 пункту 2.1 та підпункту 2 пункту 2.2 розділу II Положення основним завданням Управління, крім іншого, є забезпечення своєчасного і в повному обсязі фінансування та виплати пенсій, допомоги на поховання та інших виплат, які згідно із законодавством здійснюються за рахунок коштів ПФУ та інших джерел, визначених законодавством. Управління відповідно до покладених на нього завдань планує доходи та видатки коштів ПФУ в районі (місті), у межах своєї компетенції забезпечує виконання бюджету ПФУ.

На підставі аналізу зазначених норм права колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України дійшла висновку про те, що невиконання судового рішення управлінням ПФУ в частині виплати грошових коштів за відсутності відповідного фінансового забезпечення та фактичної відсутності коштів не може вважатися невиконанням судового рішення без поважних причин. Накладення штрафу у такому випадку жодним чином не захищає право особи на отримання бюджетних коштів.

Аналогічна правова позиція щодо застосування зазначених норм матеріального права вже була висловлена колегією суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України, зокрема, у постановках від 30 червня та 29 вересня 2015 року (справи №№ 21-1044a15, 21-4535a15 відповідно).

Оскільки суди першої, апеляційної та касаційної інстанцій неправильно застосували норми матеріального права щодо спірних правовідносин, усі постановлені у справі рішення підлягають скасуванню з ухваленням відповідно до вимог пункту 2 частини другої статті 243 КАС нового судового рішення.

Керуючись статтями 241–243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

Заяву управління Пенсійного фонду України в м. Чернігові задовольнити.

Постанову Чернігівського окружного адміністративного суду від 18 вересня 2014 року, ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 21 жовтня 2014 року та ухвалу Вищого адміністративного суду України від 10 листопада 2014 року скасувати.

Ухвалити нове рішення, яким позов управління Пенсійного фонду України в м. Чернігові задовольнити.

Визнати неправомірними дії старшого державного виконавця відділу примусового виконання рішень управління державної виконавчої служби Головного управління юстиції у Чернігівській області щодо винесення постанови про накладення штрафу від 2 вересня 2014 року ВП № 39201880 та скасувати зазначену постанову.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 3 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.

Головуючий

О.Б. Прокопенко

Судді:

М.І. Гриців

П.В. Панталієнко

О.В. Кривенда

І.Л. Самсін

В.В. Кривенко

О.О. Терлецький

В.Л. Маринченко